

wañdeliñgeñ

De wandelingen kan je opdelen in twee grote groepen. De toeristische diensten hebben een ruim aanbod folders met routebeschrijving. Je kan dus zelf op stap. Daarnaast zijn er de wandelingen onder leiding van een gids. Voor sommige moet je er vlug bij zijn, want de wandeling gebeurt maar eenmaal per jaar, voor andere kan je een gids aanvragen. Bij die wandelingen staat ook de info: waar reserveren, de prijs, ...

Aan de hand van een cijfer kan je vlug van de beschrijving naar de info in de tabel en omgekeerd.

Een uniek aspect van wandelingen met een gids is dat veel gebieden kunnen worden bezocht waar men anders nooit zou

komen en dat de informatie ons nieuwe inzichten geeft over natuur en milieu.

Veel wandelingen gaan door de duinen en natuurreservaten. Het zijn dikwijls kwetsbare gebieden. De plantengroei in de duinen is teer, ze herstelt zich traag en moeizaam. Om de functie van de duinen als kustverdediging en natuur te behouden, blijf je best op de aangegeven paden.

Een bijzondere aanrader voor gezinnen is de 'Duinpieper' (zie 1.11, p.29). Nee, niet die zeldzame vogel die tijdens de trek een enkele keer wordt gezien langs de kust. Wel een rugzakje met allerlei opdrachten en materialen (determinatiekaart, verrekijker, loep, ...) die je helpen duin en strand verkennen.

Een wandeling kan soms een moeizame start kennen ...

1.1 Wandelingen De Panne

Wandeling	Doelgroep	Wanneer	Duur	Afspraak/plaats	Info/reserveren	Begeleide wandeling / info
Houtsaegher 1	algemeen	Hele jaar	2.30u	Marktlaan of St. Janskapel	Dienst voor Toerisme 058 42 97 25	Vrij toegankelijk / gids op aanvraag Info en Wandelkalender
De Westhoek 2	algemeen	Hele jaar	2.30u	Gemeentehuis De Panne	Dienst voor Toerisme 058 42 97 25	Vrij toegankelijk / gids op aanvraag Info en Wandelkalender
De Oosthoek 3	algemeen	Hele jaar	2.30u	Gemeentehuis De Panne/ De Nachtegaal	Dienst voor Toerisme 058 42 97 25	Vrij toegankelijk / gids op aanvraag Info en Wandelkalender
Cabour 4	algemeen	Hele jaar	2.30u	Ingang Carbourduinen De Nachtegaal	Dienst voor Toerisme 058 42 97 25 en I.W.V.A. 058 53 38 33	Enkel met gids Info en wandelkalender
Vloed 5	algemeen	Hele jaar	2.30u	Leopold I monument De Panne/ De Nachtegaal	Dienst voor Toerisme 058 42 97 25	Begeleide wandelingen Info en wandelkalender
Knoppen 6	algemeen	Winter	2.30u	Gemeentehuis De Panne	Dienst voor Toerisme 058 42 97 25	Begeleide wandelingen Info en wandelkalender
Kruiden 7	algemeen	Hele jaar	2.30u	Gemeentehuis De Panne	Dienst voor Toerisme 058 42 97 25	Begeleide wandelingen Info en wandelkalender
'Koude schotel 8 wandelingen'	algemeen	zie wandelkalender	2.30u	Gemeentehuis De Panne	Dienst voor Toerisme 058 42 97 25	Begeleide wandelingen Info en wandelkalender
Paddestoelen 9	algemeen	Herfst	2.30u	Gemeentehuis De Panne	Dienst voor Toerisme 058 42 97 25	Begeleide wandelingen Info en wandelkalender
Pietje Mol 10	algemeen	Hele jaar	2.30u	De Mol/grens met Frankrijk	Dienst voor Toerisme 058 42 97 25	Begeleide wandelingen Info en wandelkalender
Erfgoed 11	algemeen	Hele jaar	2.30u	Gemeentehuis De Panne	Dienst voor Toerisme 058 42 97 25	Begeleide wandelingen Info en wandelkalender
Grenspad 12	algemeen/ gezinnen	Hele jaar	2.00u 1,5-6,5 km	De Mol - De Panne	Dienst voor Toerisme 058 42 97 25	Een rugzakje kan uitgeleend (waarborg) bij 'De Nachtegaal' Olmendreef 2 8860 De Panne 058 42 21 51 / zelf doen of met gids op aanvraag Info en wandelkalender
Groene-Gordelwandeling	algemeen paddestoelen	op afspraak	4.35 km	Gemeentehuis De Panne	Dienst voor Toerisme 058 42 97 25	Begeleide wandelingen Info en wandelkalender
Seniorenwandeling	senioren	op afspraak	2.1 km	Gemeentehuis De Panne	Dienst voor Toerisme 058 42 97 25	Begeleide wandelingen Info en wandelkalender
Paddenstoelenwandeling Krakeelduinen	Interesse in paddestoelen	21 februari om 9u	3u	Parking kerkhof De Panne, kerkstraat	Pol Debaenst 058 31 39 69	Paddestoelenwerkgroep Westhoek gratis
Luisteren naar vogelzang Oosthoekduinen	algemeen	1 mei om 5u 30	3u	NEC De Nachtegaal	Godfried Warreyn 058 51 80 80 Ontbijt mits inschrijven	Natuurpunt Westkust Godfried.Warreyn@pi.be
Paddenstoelenwandeling Oosthoekduinen	idem	8 mei om 9u	3u	Gemeentelijk sportcentrum	Pol Debaenst 058 31 39 69	Paddestoelenwerkgroep Westhoek gratis
Paddenstoelenwandeling Kerkpannebos	interesse in paddestoelen	10 juli om 9u	3u	Koksijdeweg-Noorddreef	Pol Debaenst 058 31 39 69	Paddestoelenwerkgroep Westhoek gratis
Libellen, vlinders en sprinkhanen	algemeen	25 juli om 14u	3u	NEC De Nachtegaal	Godfried Warreyn 058 51 80 80	Natuurpunt Westkust Godfried.Warreyn@pi.be
Paddenstoelenwandeling Cabourdomein	idem	7 augustus om 9u	3u	parking Cabourdomein	Pol Debaenst 058 31 39 69	Paddestoelenwerkgroep Westhoek gratis
Paddestoelenwandeling Calmeybos	idem	10 oktober om 14u	3u	NEC De Nachtegaal Olmendreef 2	Pol Debaenst 058 31 39 69	Paddestoelenwerkgroep Westhoek en Natuurpunt Westhoek gratis

Alle begeleide wandelingen (1-12) vermeld in de wandelkalender die eind januari verschijnt (te verkrijgen op de dienst toerisme) zijn gratis. Je hoeft voor deze wandelingen niet te reserveren, met uitzondering van de wandeling 'koude schotel'. Wandelingen op aanvraag met gids kosten 45 € met een maximum van 25 deelnemers.

1 Natuurreservaat 'Houtsaegeer'

Dit Vlaams natuurreservaat ligt ingesloten tussen de bewoning van De Panne en Sint-Idesbald. Het voorheen grotendeels open en vochtige duingebied is momenteel sterk verdroogd en dichtgegroeid met natuurlijk struweel. Het beheer richt zich op het vrijwaren en stimuleren van de natuurlijke ontwikkelingen in het duingebied. Een kudde ezels, gekozen vanwege hun historische rol als grazers in de duinen en hun zelfredzaamheid, helpt de beheerders hierbij. Dit reservaat is vrij toegankelijk. In de Houtsaegeerduinen wordt de wandelaar verzocht de wandelpaden te volgen.

2 Natuurreservaat 'De Westhoek'

Het grootste gaaf gebleven duinencomplex van de Belgische Kust. De kennismaking met de 'Westhoek' gebeurt van op een duinheuvel met een wijds panorama over heel het duingebied dat je nog zult doorwandelen. Dichtbij in de diepte bevindt zich een duinpanne, wat je meteen een verklaring geeft hoe de naam De Panne ontstaan is. Verder loopt de wandeling via de Romeinse Vlakke om ten slotte te eindigen in de nabijheid van de zee die schijnbaar doodloopt op het havencomplex van Duinkerke.

3 Natuurreservaat 'Oosthoek'

Dit duingebied is één van de zes paraboolduinen, die tot de fossiele duinafzettingen op het Belgisch grondgebied behoren. Merkwaardig is hier de plotselinge overgang van duinen naar polders. Het is een duingebied met steeds wisselende zichten. Het hoogste punt bevindt zich 22m boven de duinspiegel. Dit reservaat is vrij toegankelijk. In het begrazingsblok wordt verzocht de wandelpaden te volgen.

4 Natuurgebied 'Cabour'

Deze 5000 jaar oude duinen vormen een uniek stuk natuur, met een typische mossen- en korstmossenvegetatie en een zeldzame kruidvegetatie. Als rustgebied vormt het een paradijs voor talrijke zang- en roofvogels. Daarnaast wordt u ook binnengeleid in de wereld van de waterwinning. Een bezoek aan het museum is de moeite waard. Hier wordt de geschiedenis van de waterwinning uitgelegd aan de hand van oude instrumenten, materialen en documenten. Het natuurgebied is enkel toegankelijk met begeleiding.

5 Vloedwandeling

Hou je van de zee en wat zij op het strand te vondeling legt? Heb je al kennis gemaakt met de Kokkel, de afgeknotte Gaper, het Nonnetje, de eieren van de Wulk of het Koffieboontje? Dit alles word je geleerd door onze natuurgids tijdens de strandwandeling.

6 Knoppenwandeling

Ook in de winter kun je naast een landschapswandeling een originele knoppenwandeling met natuurgids aanvragen. Op deze wandeling ontdek je de boomsoort aan hun knoppen. Ook de geschiedenis van het Calmeynbos wordt uitvoerig besproken.

7 Kruiden

Onder leiding van een ervaren herborist worden de geneeskrachtige elementen uit onze duinenkruiden uiteengezet als ook de culinaire toepassingen. Vele van deze kruiden zijn toepasselijk in onze dagelijkse keuken. Neem pen en papier mee zodat je de overvloedige recepten van aperitiefdrankjes en -hapjes kan noteren.

8 'Koude Schotel' wandeling

Dit is een wandeling in het Westhoekreservaat die gekoppeld wordt aan een maaltijd dichtbij het strand.

9 Paddestoelenwandeling

Het Calmeynbos is bekend bij de Fransen voor zijn paddestoelenbiotoop. Op bepaalde momenten in het jaar, vooral in het najaar, zijn meer dan 50 diverse soorten op één wandeling niet abnormaal. Hoeveel zou jij er ontdekt hebben zonder begeleiding door een specialist?

10 Pietje Mol wandeling

Wil je kennismaken met de wilde dieren in het Westhoekreservaat? Deze wandeling kan je alleen maar ondernemen met een natuurgids. Ze vertrekt aan de Mol (of camping Perroquet) en gaat dwars door de afgesloten gebieden van het Westhoekreservaat tot op het strand, op zoek naar grazers. Op safari in De Panne op de grens van Frankrijk en de voormalige Nederlanden. Dit gebied vormde het decor van "blauwers" en "douaniers". Wordt deze wandeling geleid voor volwassenen, dan draait deze gegarandeerd uit op een "Picon au vin blanc" festijn

11 Erfgoedwandeling

Een wandeling in de voetsporen van het verleden langs het Bella Stock wandelpad. Hoe vreemd het ook mag klinken De Panne is een badstad met een architecturaal verleden. Deze wandeling geeft een duidelijk beeld van het ontstaan van de badplaats. De zee heeft al altijd een aantrekkingskracht uitgeoefend op de mensen om er te genieten van een welverdiende

vakantie, als gezondheidskuur of om er iets bij te leren. Deze wandeling biedt je een overzicht van de verschillende architecturale stijlen van de laatste twee eeuwen.

12 "Ontdek het Grenspad met de familie"

Op het Grenspad te De Panne loop je tussen Frankrijk en België, maar nog net in het Vlaams natuurreserveaat De Westhoek. In de brochure "Ontdek het Grenspad" worden 20 duinmilieus beschreven die u kan terugvinden langs het pad aan de hand van logo's op paaltjes.

U kan deze brochure verkrijgen bij de Dienst voor Toerisme van De Panne en in het Vlaams Bezoekerscentrum de Nachtegaal. Beleef het Grenspad

Doe-opdrachten voor het hele gezin: door het uitvoeren van 5 verschillende doe-opdrachten kan u het grenspad pas echt beleven:

- Snuffel in het bos van Pietje Mol
- Ontrafel het mysterie van de vier witte struiken
- Duik in de wereld van de poel
- Meet het duin
- Verken de 'zeereep-tuintjes'

De rugzak met het nodige educatieve materiaal kan je ontleen in het Vlaams Bezoekerscentrum de Nachtegaal.

Het uitlenen is gratis, mits het betalen van een waarborg van 25 euro.

Meer informatie bij het Vlaams Bezoekerscentrum De Nachtegaal, Olmendreef 2,

8660 De Panne

058 42 21 51

e-mail: natuur.nachtegaal@lin.vlaanderen.be

In natuurgebieden worden runderen ingezet die aangepast zijn aan een leven het hele jaar buiten. Ze zorgen door hun grazen voor meer variatie in flora en fauna. Je kan op je tocht oog in oog komen met zo'n 'loebas' (Schotse hooglander)

1.2 Wandelingen Koksijde

Wandeling	Doelgroep	Wanneer	Duur/km	Afspraak/plaats	Info/reserveren	Begeleide wandeling / info
Kruwers 1	algemeen	Hele jaar	8.6 km	Estaminet De Peerdevisscher Oostduinkerke-dorp	Dienst voor Toerisme 058 53 30 55 folder € 1,24	Toeristische kantoren Koksijde / Oostduinkerke/Sint-Idesbald
Schipgat 2	algemeen	Hele jaar	4.5 km	Parking Zouavenmonument Koksijde-Bad	Dienst voor Toerisme 058 53 30 55 folder € 1,24	Toeristische kantoren Koksijde / Oostduinkerke/Sint-Idesbald
Spelleplekke 3	algemeen	Hele jaar	9.6 km	Parking Zouavenmonument Koksijde-Bad	Dienst voor Toerisme 058 53 30 55 folder € 1,24	Toeristische kantoren Koksijde / Oostduinkerke/Sint-Idesbald
Ijslandvaarders 4	algemeen	Hele jaar	7.3 km	Parking Panoramalaan Koksijde-dorp	Dienst voor Toerisme 058 53 30 55 folder € 1,24	Toeristische kantoren Koksijde / Oostduinkerke/Sint-Idesbald
Artiesten wandelpad 5 algemeen		hele jaar	11 km	Parking J. van Buggenhout Koksijde-Bad	Dienst voor Toerisme 058 53 30 55	Toeristische kantoren Koksijde Oostduinkerke/Sint-Idesbald
Witte burg 6 wandelpad	algemeen	hele jaar	11 km	Astridplein Oostduinkerke-bad	Dienst voor Toerisme 058 53 30 55	Toeristische kantoren Koksijde Oostduinkerke/Sint-Idesbald
Zand onder de voeten (duin- of strandwandeling)	lager onderwijs	Volgens afspraak	4 km, 2u	Volgens afspraak	Dienst voor Toerisme 058 53 30 55, folder € 1,24	Natuurgids via de toeristische dienst
Kruidenwandeling Noordduinen	2 ^e en 3 ^e graad lager onderwijs	volgens afspraak	1u30-2u	Molen, Koksijde	Debruyne Mirian 058 51 97 50 Dienst voor Toerisme milieu@koksijde.be	Klasgroep, € 40 per gidsbeurt
Insectenwandeling in de duinen	lager onderwijs	volgens afspraak	1u30-2u	Molen, Koksijde	Debruyne Mirian 058 51 97 50 Dienst voor Toerisme milieu@koksijde.be	Klasgroep, € 40 per gidsbeurt
Polder 7	algemeen	Hele jaar	10 km	Ganzestraat tussen Koksijde-dorp en Oostduinkerke-dorp	Dienst voor Toerisme 058 53 38 55 folder € 1,24	Toeristische kantoren Koksijde/ Oostduinkerke/Sint-Idesbald
Ter Yde 8	algemeen	Hele jaar	7.1 km	Oostduinkerke-bad Richting Nieuwpoort	Dienst voor Toerisme 058 53 38 55 folder € 1,24	Toeristische kantoren Koksijde/ Oostduinkerke/Sint-Idesbald
De Doornpanne 9	algemeen	Hele jaar	1u30	Bezoekerscentrum De Doornpanne tussen Koksijde-Bad en Oostduinkerke-Bad	Bezoekerscentrum 058 53 38 33 fax 058 53 39	Toeristische kantoren Koksijde/ Oostduinkerke/Sint-Idesbald Gids € 40 of gratis, folder € 1,24
Paddestoelenwande- ling Ter Yde	algemeen	24 april, 9u	3u	Koninklijke baan tussen Oostduinkerke-Bad en Groenendijk	Pol Debaenst 058 31 39 69	Paddestoelenwerkgroep Westhoek gratis
Flora en insecten in de Oostvoorduin	algemeen	27 juni, 14u	3u	Parking kerkhof Oostduinkerke	Godfried Warreyn 058 51 80 80	Natuurpunt Westkust godfried.warreyn@pi.be, gratis
Paddestoelenwande- ling Schipgatduinen	algemeen	11 december, 9u	3u	Rolandstraat, Koksijde	Pol Debaenst 058 31 39 69	Paddestoelenwerkgroep Westhoek gratis

1 Kruwers wandelpad

Verken de mooiste hoekjes en plekjes in de duinlandschappen van de Westkust. Maak kennis met het Nationaal Visserijmuseum van Oostduinkerke en leer het dorp kennen met zijn prachtig Oud-gemeentehuis. Dit wandelpad brengt je doorheen ongerepte duinengebieden, zoals de oostvoorduin - die behoren tot de oudste duinen van onze kust -, Ter Yde - beschermd natuurgebied dat verwijst naar een verdwenen vissersnederzetting -, de Plaatsduinen en het Hannecartbos.

2 Schipgat wandelpad

Dé strand- en duinwandeling bij uitstek! Hier maak je kennis met het plantenrijk van de schipgatduinen en ontdek je aanspoelsels langs de vloedlijn op het strand. Hopelijk

spoelt er nu geen potvis aan. Met wat geluk kun je bij laag water hier de garnalvissers te paard aan het werk zien.

3 Spelleplekke wandelpad

Trek er op uit in de duinen van Oostduinkerke langs de rand van de Plaatsduinen en Spelleplekke (= in de Spelleplekkeduinen werden door lokale vissers duizenden spelden aangetroffen, vandaar de naam). We treffen mooie riante woningen aan. Op de rand van duin en strand maken we kennis met de 'zeilwagensport'. Dit pad brengt ons tot bijna aan de grens van Nieuwpoort-bad. Ook wandelen we in de prachtige en ongerepte Zeebermduinen. (zeeberm = een zandhevel dichtbij het strand gelegen). Wandelkaart omvat routebeschrijving en vermeldt wetenswaardigheden

4 IJslandvaarders wandelpad

Wandelen is gezond! Start op de parking van de Panorama-laan aan de voet van de Hoge Blekker, hoogste duin van de Vlaamse Kust (33 meter). De naam 'IJslandvaarder' werd aan dit pad gegeven als herinnering aan de Koksijdenaars, die vanaf 1849 voor hun broodwinning op de vaart naar IJsland aangewezen waren. We leren Koksijde-dorp beter kennen, een stuk van de Noordduinen dat ons tot niet ver van de Zuid-Abdijmolen brengt en de omgeving van het Militair vakantie domein 'Liefoord', gelegen ongeveer op de scheiding van duin en polder.

5 Artiestenwandelpad*

Begint in de Jaak Van Buggenhoutlaan op de parking van de O.L.V.-ter Duinenkerk, de kathedraal van het licht genoemd, in Koksijde-bad. De zee is en blijft voor menig kunstenaars dé inspiratiebron. Elke dag valt het licht anders over dit wijds landschap, geen twee golven zijn dezelfde. Tijdens deze wandeling komen we meer te weten over de kunstenaars die leven en geleefd hebben in Sint-Idesbald. Het bedevaartkapelletje "Baaldjes Kruis" doorkruist ons pad. Ook stappen we een kort eindje door de Noordduinen, niet ver gelegen van de Zuid-Abdijmolen. We ontdekken het 'Abdijmuseum 'Ten Duinen 1138', het Zilvermuseum en het park met de abdijruïnes. Het stuivende zand betekende de ondergang van deze Cisterciënzerabdij.

6 Witte Burg wandelpad

Start op het Astridplein te Oostduinkerke-Bad. Met zicht op zee ga je richting Koksijde, tot aan het gehucht Sint-André. Hier op het Sint-Andréstrand kan de wind nog zelf nieuwe duinen vormen. De wind krijgt hierbij hulp van allerlei aanspoelsels en planten zoals Zeeraket.

Even verder wandel je langs het duinengebied De Doornpanne en krijg je de kans om het gelijknamige natuureducatief-centrum te bezoeken. Hier leer je dan meer over de fauna en flora uit de duinen. Je krijgt er gratis enkele waterbesparende tips en je leert alles over de waterwinning in de duinen.

7 Polder wandelpad

Begint in de Ganzestraat, niet ver van het Florishof, in een zijstraatje in de drukke Koksijdsesteenweg (verbindingsweg tussen Oostduinkerke-dorp en Koksijde-dorp). Hier genieten we van de rustige Polders en stappen een eindje langs het kanaal Veurne-Nieuwpoort. In de verte merken we de toren van de Sint-Willibrorduskerk.

Ook maken we kennis met talrijke oude hoeven. We wandelen in de dorpskern van Oostduinkerke en gaan voorbij het Nationaal Visserijmuseum van Oostduinkerke

8 Ter Yde wandelpad

Leidt je omheen het 300 ha-groot duinmassief van Ter Yde, in de overgangszone tussen duin en polder. Van bij het vakantiecentrum Westhoek loopt een onverhard pad tussen de steilrand van

de duinen en de noordelijke zoom van het Hannecartbos. Dit Elzenbroekbos van 33 ha werd aangeplant in de jaren 30 en maakt deel uit van het gerangschikt landschap van Ter Yde. Door het bos stroomt de enige duinbeek van de Vlaamse kust. Via de verkaveling van Mariapark, Spelleplekke en Blekker wordt het strand bereikt, dat een eind wordt gevolgd richting Nieuwpoort. De terugweg voert door de stuifduinen, graslanden en Duindoornstruwelen van de Zeebermduinen naar de Karthuisduinen, een groot loopduin met een vochtige panne.

9 Doornpanne wandelpad

Verken de omgeving van het 200 ha-grote natuurgebied De Doornpanne. Dit beschermd landschap groepeerd een aantal uiteenlopende duintypes zoals stuifduinen, duingraslanden, dicht begroeiende pannen en gefixeerde binnenduinen. Het gebied ontleent zijn naam aan een centraal gelegen brede en struweelrijke depressie (panne). Vanuit het bezoekerscentrum van de IWVA dat de duinwaterwinning en het natuurbeheer in deze duinen belicht, leidt de wandeling naar de Hoge Blekker. Deze hoogste duintop van de Vlaamse kust (33 m) biedt een panoramisch uitzicht over de duinen en de achterliggende polders. Via de Schipgatduinen, verwijzend naar een voegere zee-inham, waarlangs schepen het binnenland konden invaren, bereikt de wandelaar het strand. Bij helder weer is van op de hoge zeereepduinen een groot deel van de kustlijn zichtbaar. Via de residentiële verkavelingen van Sint-André en Witte Burg komt men opnieuw bij het vertrekpunt.

* We slaan al eens de verkeerde weg in, je moet er geen 'artiest' voor zijn

Bij wandelpaden in de duinen wordt gekozen voor natuurlijke verharding, zoals hier een schelpenpad.

1.3 Wandelingen Nieuwpoort

Wandeling	Doelgroep	Wanneer	Duur	Afspraak/plaats	Info/reserveren	Begeleide wandeling / info
Duinwandeling in de Simli-III 1	scholen en verenigingen	Hele jaar Op aanvraag	2u 3 km	Nieuwpoort Bad Sint-Bernaduskerk	Kinderboerderij De Lenspolder 058 23 69 86	gidsbeurt € 40 max 25 deelnemers
Strand-, duin- en polderwandeling 2	scholen en verenigingen	Hele jaar Op aanvraag	2u 5 km	Nieuwpoort Bad Dienst Toerisme Hendrikaplein	Kinderboerderij De Lenspolder 058 23 69 86	gidsbeurt € 40 max 25 deelnemers
Schelpenwandeling	scholen en verenigingen	Hele jaar Op aanvraag	2u 2 km	Nieuwpoort Bad Dienst Toerisme Hendrikaplein	Kinderboerderij De Lenspolder 058 23 69 86	gidsbeurt € 40 max 25 deelnemers
Visserhaven, sluizen-complex De Ganzepoot	scholen en verenigingen	Hele jaar op aanvraag	2u 2 km	vismijn, toren of volgens afspraak	Info: Dienst Toerisme 058 22 44 44 reservatie: gidsenkring 058 28 91 66	gidsbeurt € 40 per klasgroep
Natuurreservaat De IJzermonding 3	scholen en verenigingen	Hele jaar op aanvraag	2u 3 km	Halve Maanstraat parking	Natuurwachter 059 51 87 43 of 0479 890 114	gids, laarzen noodzakelijk folder verkrijgbaar
Natuurreservaat De IJzermonding 3	algemeen	12 september, 10u	2u	Halve Maanstraat parking	Godfried Warreyn 058 51 80 80	Natuurpunt Westkust Godfried.warreyn@pi.be, gratis laarzen noodzakelijk
Internationale vogelkijkdag	algemeen	3 oktober, 10u	2u	Halve Maanstraat Parking	Godfried Warreyn 058 51 80 80	Natuurpunt Westkust Godfried.warreyn@pi.be, gratis laarzen noodzakelijk
Paddestoelenwandeling SIMLI-duinen	algemeen	13 november, 9u	3u	Ter Helme, Kinderlaan	Pol Debaenst 058 31 39 69	Paddestoelenwerkgroep Westhoek gratis

1 Duinwandeling in de Simli III te Nieuwpoort Bad

De gids zal je rondleiden in een mooi stukje duin, Simli III genaamd, te Nieuwpoort-bad. Gelegen tussen de Elisalaan, kinderlaan en Louismetweg. De Simli duinen behoren tot het jong parabool duinlandschap.

Langs het pad tussen het duinstruweel kan je kennis maken met de verschillende bewoners van de duinen, denk maar aan de vele vogels, planten en insecten. Het duinviooltje, zee-wolfsmelk, winterpostelein en teunisbloem zijn maar enkele typische planten die het duinlandschap sieren.

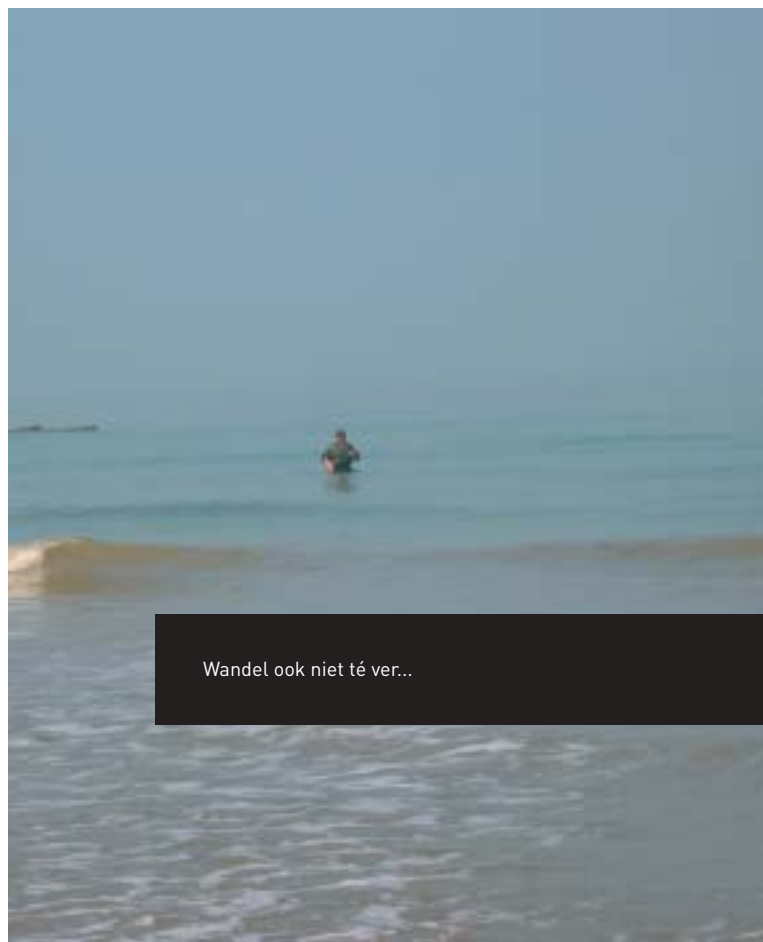
2 Strand-, duin- en polderwandeling

Een wandeling die start op het strand. De werking van het getij, de schelpen en aanspoelsels leren kennen en het hoger en droger gaan zoeken, het duin in. Vanwaar komt die merkwaardige naam 'Simli-duinen'? We onderzoeken de verschillende duinvegetaties; moe meer uit de wind, des te meer planten. Van het duin de polder in. We verdiepen ons even in de ontstaansgeschiedenis van de Lenspolder en van daaruit terug het startpunt.

3 Een bezoek aan het natuurreservaat De IJzermonding te Nieuwpoort

Een wandeling in een uniek natuurgebied van 100 ha: de enige plaats aan de Vlaamse kust waar een rivier in de Noordzee uitmondt. Het gebied is van alle biotopen thuis: strand, zee-reepduinen, achterliggende duingraslanden, mosduinen tot en met de polder. Tel daarbij nog de overgang van slikken en schorren naar de kopjesduinen en het ecosysteem is compleet. Een waar vogelparadijs: de Tafeleend komt er graag tafelen,

de Tureluur kan er uren turen, de Oeverloper kan er oeverloos mijmeren. De ontelbare organismen en weekdieren in de slikken en schorren vormen het culinair hoogtepunt in het leven van de watervogels. Heb je geluk? Dan kan je er zelfs een zeehond ontmoeten!

Wandel ook niet té ver...

1.4 Wandelingen Middelkerke

Wandeling	Doelgroep	Wanneer	Duur	Afspraak/plaats	Info/reserveren	Begeleide wandeling / info
Bamburgpad 1	algemeen	Hele jaar	2u 8 km	Westende	Dienst voor Toerisme 058 30 03 68/059 30 20 85 toerisme@middelkerke.be westende@middelkerke.be	folder € 1,24 Dienst Toerisme
Polderpad 2	algemeen	Hele jaar	2u30 10 km	Westende	Dienst voor Toerisme 058 30 03 68/059 30 20 85 toerisme@middelkerke.be westende@middelkerke.be	folder € 1,24 Dienst Toerisme
Hoevepad 3	algemeen	Hele jaar	2u30 9 km	Het oud-gemeentehuis Westende	Dienst voor Toerisme 058 30 03 68/059 30 20 85 toerisme@middelkerke.be westende@middelkerke.be	folder € 1,24 Dienst Toerisme
Yslandpad 4	algemeen	Hele jaar	1u30 7.7 km	huis Yseland Westende	Dienst voor Toerisme 058 30 03 68/059 30 20 85 toerisme@middelkerke.be westende@middelkerke.be	folder € 1,24 Dienst Toerisme
Flerispad 5	algemeen	Hele jaar	2u 8 km	Home Pierre Julien IJzerlaan te Middelkerke	Dienst voor Toerisme 058 30 03 68/059 30 20 85 toerisme@middelkerke.be westende@middelkerke.be	folder € 1,24 Dienst Toerisme
Scorapad 6	algemeen	Hele jaar	1u30 6 km	Dienst Toerisme	Dienst voor Toerisme 058 30 03 68/059 30 20 85 toerisme@middelkerke.be westende@middelkerke.be	folder € 1,24 Dienst Toerisme

1 Bamburgpad

Dit wandelpad is gewijd aan de historische hoeve "De Grote Bamburg". Deze hoeve heeft in het ontstaan en de geschiedenis van de gemeente Westende een voorname rol gespeeld. Samen met "De kleine Bamburg" en de "Vlaming Hofstede" was de hoeve een eigendom van de Sint-Pietersabdij van Oudenburg. In 1173 werd door deze abdij begonnen met het indijken van de schorren (overspoelde gronden). Zo ontstonden deze nederzettingen en de Bamburgpolder. De Bamburghoeve is reeds bekend in 1208.

2 Polderpad

Dit wandelpad is voor het grootste deel gesitueerd op het grondgebied van het vroegere Lombardsijde. Lombardsijde was eertijds een bloeiende havenstad. Omstreeks 500 na Christus zouden de Angelsaksers zich hier gevestigd hebben en weldra een grote nederzetting vormen langs de bijzonderste uitloper van de IJzer. Het wandelpad is vooral gewijd aan het werk en leven van de polderbevolking die voor het grootste deel uit tuinders bestond.

3 Hoevepad

Dit wandelpad werd uitgestippeld langsheen heel wat merkwaardige hoeven waarvan vele benamingen terug opgefrist werden. We vertrekken aan het oud-gemeentehuis van Westende aan de Westendelaan in Westende-dorp. Het wandelpad leidt u via rustige wegen langsheen heel wat merkwaardige hoeven.

4 Yslandpad

Het hoevepad vertrekt aan het huis Yseland, op de hoek van de Hoveniersstraat en de Lombardsijdelaan (de weg tussen Westende Dorp en Lombardsijde Dorp). Dit witte huis met puntgevel, dat oorspronkelijk gebouwd werd in 1905, kunt u bewonderen als aandenken aan de IJslanvaart in deze streek. Het wandelpad laat u met de IJslanvaart en met de natuur in de omgeving van Westende en Lombardsijde kennis maken.

5 Flerispad

Dit wandelpad leidt naar de deelgemeente Wilskerke, waar we kunnen genieten van de stilte van dit landelijk dorp. Het pad begint aan de Home Pierre Julien in de Yzerlaan. Het Flerispad verwijst naar de Flerishoeve in Wilskerke. Over die hoeve doet een leuke legende de ronde. Fleris, de knecht, was een watergeest en deed niets liever dan de andere knechten en meiden pesten. De boer en de boerin gingen ten einde raad naar de dorpspastoor. De pastoor gaf hun de raad Fleris pap met look te geven. Diezelfde avond kreeg hij dus pap met look, maar hij proefde het en riep: "Aha, pap met look, Fleris verhuist en het geluk ook." Hij verdween en diezelfde nacht brandde de hoeve af.

6 Scorpad

Dit wandelpad, uitgestippeld in het kader van de ruilverkaveling Spermalie, verkent het polderland ten noordoosten van het dorp Schore (deelgemeente van Middelkerke). In de routebeschrijving wordt dieper ingegaan op het ontstaan en de opbouw van het polderlandschap, de aanwezige natuur- en landschapswaarden, alsook op de talrijke waardevolle gebouwen en bezienswaardigheden langs de route.

1.5 Wandelingen oostende

Wandeling	Doelgroep	Wanneer	Duur	Afspraak/plaats	Info/reserveren	Begeleide wandeling / info
Strand Oosteroever	algemeen	zomermaanden	2u 3 km	Bezoekerscentrum 't Zeehuis	Horizon Educatief vzw 059 32 21 83	kalender
Natuur Maria-Hendrikapark	algemeen	zomermaanden	2u 3 km	Fietsdepot 2de en 23ste Linie regimentsplein	Horizon Educatief vzw 059 32 21 83	kalender

Strandwandelingen Oosteroever

Wandelend langs de waterlijn en de golfbrekers laat onze natuurgids je een fascinerende wereld van natuurlijke schoonheid en een onvermoed rijke hoeveelheid aan leven ontdekken. Met het rondspeuren in de aangespoelde schatten van de vloedlijn kunnen we ontzettend veel te weten komen over het leven in zee en aan het strand. Het kraakt onder je voeten. Kijk uit! Daar ligt een toffe!

Natuurwandelingen in het Maria-Hendrikapark

Dit park, voor de Oostendenaars 'Het Bosje' werd aangelegd onder impuls van koning Leopold II, die het 'Bois de Boulogne' wou noemen. Bomen spreken er tot de verbeelding, wekken emoties op en zijn voor veel mensen een bron van inspiratie. Je maakt met hun eigenschappen kennis en misschien vind je er wel een uniek exemplaar die bij je past? Een natuurgids helpt je alvast op weg.

Weer of geen weer, wandelen langs het strand heeft altijd iets gezelligs.

1.5b Wandelingen Provinciedomein Raversijde - oostende

Wandeling	Doelgroep	Wanneer	Duur	Afspraak/plaats	Info/reserveren	Extra
Paden na Pasen	algemeen	18 april, 10-12u	2u	Provinciedomein Raversijde Bezoekerscentrum	Provinciedienst NME 050 40 32 51	folder en info beschikbaar Provinciedienst NMe Gratis met begeleiding van natuurgids [Johnny Nica]
Vogels op trek	algemeen	16 mei, 10-12u	2u	Provinciedomein Raversijde Bezoekerscentrum	Provinciedienst NME 050 40 32 51	folder en info beschikbaar Provinciedienst NMe Gratis met begeleiding van natuurgids [Claude Velter]
Planten met natte voeten	algemeen	20 juni, 10-12u	2u	Provinciedomein Raversijde Bezoekerscentrum	Provinciedienst NME 050 40 32 51	folder en info beschikbaar Provinciedienst NMe Gratis met begeleiding van natuurgids [Bea Danneels]
Insecten	algemeen	18 juli, 10-12u	2u	Provinciedomein Raversijde Bezoekerscentrum	Provinciedienst NME 050 40 32 51	folder en info beschikbaar Provinciedienst NMe Gratis met begeleiding van natuurgids [Johan Broidioi]
Wateronderzoek	algemeen	15 augustus, 10-12u	2u	Provinciedomein Raversijde Bezoekerscentrum	Provinciedienst NME 050 40 32 51	folder en info beschikbaar Provinciedienst NMe Gratis met begeleiding van natuurgids []
Mossen en korstmossen	algemeen	19 september, 10-12u	2u	Provinciedomein Raversijde Bezoekerscentrum	Provinciedienst NME 050 40 32 51	folder en info beschikbaar Provinciedienst NMe Gratis met begeleiding van natuurgids []
100 jaar Koninklijk tuin (natuur en cultuur)	algemeen	17 oktober, 10-12u	2u	Provinciedomein Raversijde Bezoekerscentrum	Provinciedienst NME 050 40 32 51	folder en info beschikbaar Provinciedienst NMe Gratis met begeleiding van natuurgids [Renée Vandercruyssen]

1.6 Wandelingen Bredeë

Wandeling	Doelgroep	Wanneer	Duur/afstand	Afspraak/plaats	Info/reserveren	Begeleide wandeling / info
Paelsteenpanne	algemeen	kalender	2u	zie kalender	Natuurpunt Middenkust 059 32 29 29	Natuurpunt
D'Heye	algemeen	kalender	3 km	zie kalender	Natuurpunt Middenkust 059 32 29 29	Natuurpunt

Voor de precieze data van deze wandelingen verwijzen we naar de website van Natuurpunt Middenkust (zie Wegwijzer)

De Paelsteenpanne

De schoonheid van de duinen kun je volop bewonderen in de Paelsteenpanne.

Deze panne ligt aan de voet van het imposante Spanjaardduin. Het kalkrijk gebied omvat hoofdzakelijk duindoornstruweel afgewisseld met graslandjes en mosduin. Door de hoge duinen heb je er een schitterend vergezicht. Wie vogels tijdens hun trek wil waarnemen, heeft hier een uitstekende locatie. Het gebied wordt beheerd door Natuurpunt.

D'Heye

Iets meer landinwaarts vinden we d'Heye. Al laat de naam het niet onmiddellijk vermoeden, het is een duingebied. De bodem van deze duinen is kalkarm en is daardoor het geschikte biotoop van een reeks planten die we eerder in de zandstreek zouden verwachten. Een van die planten is struikheide, vandaar de naam 'D'Heye'.

Het beheer door natuurpunt heeft verrassende resultaten opgeleverd. De paddestoelen die er tevoorschijn kwamen zijn niet alleen heel mooi, ze zijn daarbij zeldzaam omdat ze slechts in zeer specifieke omstandigheden gedijen.

1.7 Wandelingen De Haan

Wandeling	Doelgroep	Wanneer	Duur/afstand	Afspraak/plaats	Info/reserveren	Extra
Duinbospad	algemeen	Hele jaar	10.3 km	Infokantoor De Haan centrum	Dienst voor toerisme 059 24 21 34	Folder met routebeschrijving prijs € 2
Langs t Zeetje (organismen op en langs golfbrekers)	algemeen	18 januari, 14u	2u30	Tramstation Wenduine centrum	Natuurpunt De Haan 059 23 59 09	Gratis Laarzen wenselijk
Natuur in de knop (over bomen, knoppen)	algemeen	22 februari, 10u	2u	Tramhalte Wenduine molen	Natuurpunt De Haan 059 23 59 09	Gratis
Leven tussen de zandkorrels	algemeen	27 maart, 10u30	2u	Tramstation De Haan centrum	Natuurpunt De Haan 059 23 59 09	Gratis Laarzen wenselijk
Nachtegalen en andere vroege vogels	algemeen	9 mei, 5u30	3u	Hoek Zwarte Kiezel Wenduinsteenweg	Natuurpunt De Haan 059 23 59 09	Gratis Verrekijker wenselijk
Vlinderen Op d Heye	algemeen	26 juni, 14u	3u	Danckaertstraat VMW	Natuurpunt De Haan 059 23 59 09	Gratis
Giftig of niet? Bessen en vruchten	algemeen	19 september, 14u	3u	Tramstation De Haan centrum	Natuurpunt De Haan 059 23 59 09	Gratis
In de mazen van het net (een garnaltje vangen, koken)	algemeen	17 oktober, 9u	3u	Tramstation De Haan centrum	Natuurpunt De Haan 059 23 59 09	Gratis
Ganzen en roof- vogels in't vizier observeren in de polder	algemeen	12 december, 14u	3u	Parking kerkhof Wenduine	Natuurpunt De Haan 059 23 59 09	Gratis verrekijker wenselijk
Duinboswandeling	Basis en secundair onderwijs	Op aanvraag	2u30	Volgens afspraak	Natuurpunt De Haan 059 23 59 09	€ 40 voor een klas (25 leerlingen)
Strandwandeling	Basis en secundair onderwijs	Op aanvraag	2u30	Volgens afspraak	Natuurpunt De Haan 059 23 59 09	€ 40 voor een klas (25 leerlingen)
Vroegevogelwandeling	Basis en secundair onderwijs	Op aanvraag voorjaar	2u30	Volgens afspraak	Natuurpunt De Haan 059 23 59 09	€ 40 voor een klas (25 leerlingen)

Duinbossenpad

Deze wandeling verkent de omgeving van de Duinbossen in De Haan, een 152 ha groot natuur- en wandelgebied dat zich uitstrekt tussen Wenduine en Bredene.

Uitgangspunt van de wandeling vormt het charmante tramstationnetje van De Haan. Via de "Concessie", de populaire benaming voor de villawijk die zich vanaf 1889 in de duinen van Klemskerke en Vlissegem ontwikkelde, worden de bossen bereikt. Vervolgens wordt via het strand richting Wenduine gestapt. De tocht brengt je naar de Spioenkop, een kijkhuisje op het bijna hoogste natuurlijk punt van onze kust (31 m).

De terugweg loopt doorheen de duinen en het Domeinbos. Rustige wegen langs typische villa's brengen de wandelaar terug bij zijn vertrekpunt.

1.8 Wandelingen Blankenberge

Wandeling	Doelgroep	Wanneer	Duur	Afspraak/plaats	Info/reserveren	extra
Ganzen Uitkerkse polder	algemeen	1 februari, 9u	3u	Bezoekerscentrum Groenwaecke	Dirk Content 050 41 62 39 dirk.content@pandora.be	www.natuurpunt.be/blankenberge www.uitkerkse-polder.be met natuurgids
Broedvogels Uitkerkse polder	algemeen	11 april, 9u	3u	Bezoekerscentrum Groenwaecke	Dirk Content 050 41 62 39 dirk.content@pandora.be	www.natuurpunt.be/blankenberge www.uitkerkse-polder.be met natuurgids
Broedvogelwandeling in het natuurreservaat De Fonteintjes	algemeen	9 mei, 9u	3u	Speelplein Nordic	Dirk Content 050 41 62 39 dirk.content@pandora.be	www.natuurpunt.be/blankenberge met natuurgids
Natuurwandeling Uitkerkse polder	algemeen	16 mei, 9u	3u	Bezoekerscentrum Groenwaeck	Dirk Content 050 41 62 39	www.natuurpunt.be/blankenberge met natuurgids
Plantenwandeling Uitkerkse polder	algemeen	12 juni, 13u30	3u	Bezoekerscentrum Groenwaeck	Dirk Content 050 41 62 39	www.natuurpunt.be/blankenberge met natuurgids
Orchideentocht in het natuurreservaat de Fonteintjes	algemeen	13 juni, 9u	3u	Speelplein Nordic	Dirk Content 050 41 62 39	www.natuurpunt.be/blankenberge met natuurgids
Ganzen Uitkerkse polder	algemeen	28 nov, 9u	3u	Bezoekerscentrum Groenwaeck	Dirk Content 050 41 62 39	www.natuurpunt.be/blankenberge met natuurgids

Natuurreservaat Uitkerkse Polder

Het reservaat "Uitkerkse Polder" werd opgericht in 1991. In een gebied van ± 1400 ha werd op 10 jaar tijd ± 257 ha natuurgebied aangekocht. Alle terreinen werden aangekocht in functie van de uitbouw van een weidereservaat met vnl. aandacht voor weidevogels en vochtige, vaak zilte graslandvegetaties. Het belang van de Uitkerkse Polder is groot voor soorten zoals Tureluur en Kluut omdat deze soorten in Vlaanderen vnl. broeden in biotopen die op korte termijn zullen verdwijnen (Zeebrugse achterhaven, Beneden-Schelde). Voor de Grutto zijn de Uitkerkse Polders uitgegroeid tot het sterkste bastion in de kustpolders.

Het is een belangrijk gebied voor overwinterende watervogels zoals kleine rietgans, kolgans, smient, wintertaling, slobend, goudplevier en wulp. Regelmatig worden in dit natuurreservaat geleide wandelingen georganiseerd door de vzw Natuurpunt.

Natuurreservaat De Fonteintjes

Het natuurreservaat "De Fonteintjes" is gelegen in de duinstrook tussen Blankenberge en Zeebrugge, deels op het grondgebied van Blankenberge en deels op het grondgebied van Brugge.

In dit gebied liggen lokaal stuivende zee-eepduinen, met zoet, open water en kalkrijke moeraszones.

Zeldzame plantensoorten in "De Fonteintjes" zijn onder andere zeekool, zeepostelein, lidsteng, vleeskleurige orchis, rietorchis, bijenorchis, padderus en addertong.

Vooral voor rietvogels zijn "De Fonteintjes" van groot belang. Hier vinden kleine karekiet, rietzanger, rietgors en blauwborst nog voldoende nestgelegenheid.

Regelmatig worden in "De Fonteintjes" geleide wandelingen georganiseerd door de vzw Natuurpunt.

1.9 Wandelingen Brugge

Wandeling	Doelgroep	Wanneer	Duur	Afspraak/plaats	Info/reserveren	extra
Strandexcursie Zeebrugge	Iedereen	29 februari, 14u	3u	Badengebouw, dijk Zeebrugge	Hans De Blauwe 050 59 83 81	Hans De Blauwe

De kalender 2004 van Natuurpunt Brugge was nog niet helemaal klaar. Voor meer wandelingen zie www.natuurpunt.brugge/be of info Frank Descheemaeker 050 33 96 09.

als je flink wandelt, krijg je...

1.10 Wandelingen Knokke-Heist

Wandeling	Doelgroep	Wanneer	Duur	Afspraak/plaats	Info/reserveren	Begeleiding	Prijs in
Met een gids op stap in het Zwin 1	algemeen	Hele jaar start om 9u-11u-13u en 15u	2u	Het Zwin hoofdingang	www.zwin.be, 050 60 70 86 openingsuren onderaan reserveren verplicht 3 weken vooraf, 050 63 04 30 of cultuur@knokke-heist.be	met gids, 25 per groep, min 20 max 30 deelnemers	6-11 jaar: € 2,6 12-60 jaar: € 4 60+: € 3,30
Rondsuffelen met de Biobelletax 2	8-14 jaar en ouder	Hele jaar start om 9u-11u-13u en 15u	2u	Het Zwin hoofdingang	www.zwin.be, 050 60 70 86 openingsuren onderaan reserveren verplicht 3 weken vooraf, 050 63 04 30 of cultuur@knokke-heist.be	met gids, 25 per groep, min 20 max 30 deelnemers	6-11 jaar: € 2,6 12-60 jaar: € 4 60+: € 3,30
Ochtendwandeling op zondag en donderdag 3	algemeen	zondagmorgen om 10u, hele jaar donderdagmorgen om 10u, enkel van Pasen tot 30-09	2u30	Het Zwin hoofdingang	www.zwin.be, 050 60 70 86 openingsuren onderaan reserveren: geen, je kan individueel deelnemen	met gids,	6-11 jaar: 4,1 12-60 jaar: 7 60+: € 6,20 inkom inbegrepen
Nachtegalen 4	algemeen	1 mei 2004 5u	2u30	Het Zwin hoofdingang	www.zwin.be, 050 60 70 86 openingsuren onderaan+ bezoek vogelpark reserveren: geen, je kan individueel deelnemen	met gids,	6-11 jaar: 4 12-60 jaar: 6,5 60+: € 6,50 inkom inbegrepen
Stiltewandeling 5	algemeen	6 november 2004 17u	2u30	Het Zwin hoofdingang	www.zwin.be, 050 60 70 86 openingsuren onderaan zelfgemaakte lantaartje toegelaten reserveren: geen, je kan individueel deelnemen	met gids,	6-11 jaar: 4,1 12-60 jaar: € 7 60+: € 6,20 inkom inbegrepen
Natuurwandelingen Natuurpunt	algemeen	Hele jaar Op aanvraag	1-4u		Natuurpunt afd Knokke-Heist, 050 51 91 01 patrick.demaecker@wanadoo.be	met gids max 25 deelnemers	40 per groep gids natuurpunt
Zwinbosjes 6	algemeen	Hele jaar Op aanvraag	2.5-4u	Oosthoekplein Knokke-Het Zoute	Natuurpunt afd Knokke-Heist, 050 51 91 01 patrick.demaecker@wanadoo.be	met gids max 25 deelnemers	40 per groep gids natuurpunt
Het Blinckaertduinbos 7	algemeen	Hele jaar Op aanvraag	2-3u	Oosthoekplein Knokke-Het Zoute	Natuurpunt afd Knokke-Heist, 050 51 91 01 patrick.demaecker@wanadoo.be	met gids max 25 deelnemers	40 per groep gids natuurpunt
Van de Korte Duinen naar De Vrede 8	algemeen	Hele jaar Op aanvraag	4u	Oosthoekplein Knokke-Het Zoute	Natuurpunt afd Knokke-Heist, 050 51 91 01 patrick.demaecker@wanadoo.be	met gids max 25 deelnemers	40 per groep gids natuurpunt
De binnenduintrand van Knokke-Het Zoute 9	algemeen	Hele jaar Op aanvraag	3-4u	Oosthoekplein Knokke-Het Zoute	Natuurpunt afd Knokke-Heist, 050 51 91 01 patrick.demaecker@wanadoo.be	met gids max 25 deelnemers	40 per groep gids natuurpunt
Duingebied Park 58 Duinbergen 10	algemeen	Hele jaar Op aanvraag	1-2u	Hoofdingang Park 58 Elisabethlaan	Natuurpunt afd Knokke-Heist, 050 51 91 01 patrick.demaecker@wanadoo.be	met gids max 25 deelnemers	40 per groep gids natuurpunt
De Kleiputten van Heist 11	algemeen	Hele jaar Op aanvraag	2u	Stationsplein Heist	Natuurpunt afd Knokke-Heist, 050 51 91 01 patrick.demaecker@wanadoo.be folder beschikbaar bij de ingang van het gebied	met gids max 25 deelnemers	€ 40 per groep gids natuurpunt
DeBaai van Heist Duinbergen 12	algemeen	Hele jaar Op aanvraag	1u30-3u	vuurtoren einde zeedijk Heist, tegen oostelijke strekdam haven Zeebrugge	Natuurpunt afd Knokke-Heist, 050 51 91 01 patrick.demaecker@wanadoo.be folder beschikbaar bij de ingang van het gebied	met gids max 25 deelnemers	€ 40 per groep gids natuurpunt
Sashul 13	algemeen	Hele jaar Op aanvraag	1u30-3u	vuurtoren einde zeedijk Heist, tegen oostelijke strekdam haven Zeebrugge	Natuurpunt afd Knokke-Heist, 050 51 91 01 patrick.demaecker@wanadoo.be folder beschikbaar	met gids max 25 deelnemers	€ 40 per groep gids natuurpunt
Cadzandduintjes en Zwinmonding NL	algemeen	Hele jaar Op aanvraag	1u30-3u	Parking Nederlands bezoekerscentrum Zwin	Natuurpunt afd Knokke-Heist, 050 51 91 01 patrick.demaecker@wanadoo.be	met gids max 25 deelnemers	40 per groep gids natuurpunt
Natuurreservaat Sint-Donaaspolder 14	algemeen	Hele jaar Op aanvraag	1u30-3u	Parking Sluisstraat grenspost NL-B	Natuurpunt afd Knokke-Heist, 050 51 91 01 patrick.demaecker@wanadoo.be	met gids max 25 deelnemers	40 per groep gids natuurpunt
Hazegras Wandelpad 15	algemeen	Hele jaar	5.5 km	Vertrekpunt: Oosthoekplein	Westtoer 050 35 55 00 info@westtoer.be folder beschikbaar geen reservatie	geen	prijs folder: € 1,25

Wandeling	Doelgroep	Wanneer	Duur	Afspraak/plaats	Info/reserveren	Begeleiding	Prijs
Strandwandeling met gidsenkring Sincfal 16	algemeen	Hele jaar volgens afspraak	1u30	Heldenplein Heist	reservatie verplicht 050 63 04 30 cultuur@knokke-heist.be	met gids, geen minimum 40 per groep	€ 40 per groep
Garnalentocht met gidsenkring Sincfal 17	algemeen	Hele jaar volgens afspraak	1u30	Heldenplein Heist	reservatie verplicht: 050 63 0430 cultuur@knokke-heist.be	met gids, geen minimum 40 per groep	€ 40 per groep
Boswandeling met gidsenkring Sincfal 18	algemeen	Hele jaar volgens afspraak	1u30	Oosthoekplein Knokke	reservatie verplicht 050 63 04 30 cultuur@knokke-heist.be	met gids, geen minimum 40 per groep	€ 40 per groep

1. Natuurcentrum het Zwin

www.zwin.be

1 Onder begeleiding van een gids op stap in het Zwin

In de middeleeuwen was het de poort van Europa. Nu is het een uniek natuurreservaat, het belangrijkste slikken en schorrengebied van België.

Voor heel wat vogelsoorten is het Zwin een belangrijke broedplaats. Aan trek- en wintervogels biedt het Zwin een welkome kans om uit te rusten en voedsel bij te tanken.

Door de invloed van het zoute zeewater is ook de flora hier heel bijzonder. Denken we maar aan de zeldzame lamsoor of "zwinneblomme" die elke zomer het natuurgebied met een paars kleedje tooit.

In het vogelpark kan je een groot aantal inheemse vogels van dichtbij leren kennen, waaronder de opvallende ooievaars. Jaarlijks broeden er een 20-tal koppeltjes in de boomtoppen en op het dak van de koninklijke villa, het voormalig zomerhuis van koning Leopold III en koningin Astrid.

Onder begeleiding van een gids kan je kennis maken met dit unieke gebied. Je wandelt door het reservaat tot aan de zwinneul en het strand. Zo maak je kennis met insecten, planten en vogels. Je krijgt inzicht in de invloed van de getijdenwerking, in de evolutie van het gebied en het toekomstig beheer ervan.

2 Rondsmiffelen met de Biobelletax

Tijdens een wandeling in het reservaat helpt de gids je allerlei resten, en andere sporen van planten- en dierenleven ontdekken. Je verzamelt schelpen, braakballen en andere materialen en vergelijkt ze met de inhoud van de 'Biobelletax', Dat is een gocart waarvan de achterbank is vervangen door een grote koffer met laden en kastjes. Daarin zitten allerlei vondsten uit het park, het reservaat en het strand: veren, schelpen, uitwerpselen, skeletten, braakballen, krabbenpootjes, vruchten,....

3 Ochtendwandeling op donderdag en zondag

Om tien uur op post zijn is hier de boodschap, je hoeft niet te reserveren (voor andere praktische info zie tabel). Afhankelijk

van de weersomstandigheden en het getij, wandel je onder de begeleiding van ervaren gids dwars door het reservaat tot aan de zwinneul en het strand. De aanpassingen van plant en dier aan het zoute milieu, de invloed van het getij op slik en schorre, de evolutie van het Zwin en het toekomstig beheer, ... en wat er tijdens die tijd van het jaar typisch is voor het Zwin, je krijgt het allemaal op je boterham.

4 Nachtegalenwandeling

Op 1 mei 2004 organiseert het Zwin een nachtegalenwandeling. Deze traditionele vroege ochtendwandeling start om 5 uur 's morgens op de parking bij de hoofdingang van het vogelpark en duurt ongeveer 2u30. Je wordt er door de Zwinbosjes geleid langsheen de talrijke zangplaatsen van de nachtegalen. 's Nachts zijn dat de enige zangers, maar bij het krieken van de dag doen tal van andere bekende zangvogels het vogelconcert aanzwellen. Aansluitend kan je in het cafetaria van het Zwin terecht voor een ontbijt en heb je toegang tot het vogelpark en het natuurgebied.

5 Stiltewandeling

Op 6 november 2004 (17u) organiseert het Zwin een 'stiltewandeling' om de slaaptrek van vogels naar het reservaat te beleven. In deze periode trekken er bij zonsondergang immers duizenden ganzen, eenden, wulpen en vele andere vogelsoorten vanuit de polders naar het Zwin, waar ze op de grote, veilige plassen de nacht doorbrengen. Het luchtverkeer tussen het Zwin en de omliggende polders leidt soms tot een indrukwekkende 'avondspits'. En als het donker is, kan je het gesnater van die ganzen nog altijd heel goed horen. En de talrijke silhouetten van allerlei andere vogels op de meertjes onderscheiden.

Om de sfeer van 'het Zwin by night' te proeven, moet je de Stiltewandeling beslist meemaken! We vertrekken om 17 uur aan de hoofdingang van het Zwin voor een 2 uur durende wandeling. Zwingidsen leiden je in de rustige avondstilte door de duinen naar het strand en via de Zwinmondig terug naar het vogelpark.

Om de Halloween-sfeer wat te versterken, mag je (zelfgemaakte) lantarentjes meebrengen. En achteraf kan je je in de cafetaria met Glühwein of warme chocolademelk opwarmen...

De enige, echte biobelletax

Onder begeleiding van een gids op stap in het Zwin.

2. Natuurwandelingen NATUURPUNT

http://users.pandora.be/natuurpunt_Knokke-Heist

6 'De Zwinbosjes'

Sinds kort zijn 'de Zwinbosjes' Vlaams natuurreserveaat. Het gaat om een van de grootste duingebieden aan de Vlaamse kust. Je ontdekt er zeer gevarieerde biotopen: van binnenduintrandgebied (de overgang van duin naar polder) over duinweiden, duinbos, zeereepduinen tot duinvorming op het strand. Een beheersplan is in opmaak. Het hele jaar door kan je er interessante wandelingen maken. De bossen hebben een grote aantrekkingskracht op reigers, aalscholvers en roofvogels, maar zorgen ook voor plekjes met een fraaie voorjaarsflora. Duinplanten komen wat later op het jaar op dreef en dan is het ook uitkijken naar de bijzondere insecten. In het najaar vind je in de duinen heel typische paddestoelen en uiteraard is de vogeltrek dan volop bezig. Twee aanraders: een vroegemorgenwandeling in mei voor een vogelconcert of een zomerwandeling over duinecosystemen.

7 Het Blinkskaertduinbos

Oorspronkelijk een zeereepduin. De zeereep dat is de eerste duinenrij langsheen het strand. Dit duin werd bebost om het wandelend duin te vast te leggen. Duinen gingen in het verleden dus wel eens aan de wandel. Het losse zand verplaatste zich voor de mens wel eens in de verkeerde richting, vandaar dat men duinen probeerde vast te leggen. Daardoor is een gemengd duinbos ontstaan met een kruidenrijke ondergroei. In het voorjaar voor planten en vogels meer dan een bezoek waard.

8 Van de 'Korte Duinen' naar de 'Nieuwe Vrede'

Wandeling op de grens van duin en polder. Bij het inpolderen werd een heel complex van dijken aangelegd. Vandaag zijn ze een uitgelezen plaats om te wandelen. Op bepaalde plaatsen bleven geulen binnendijs bestaan. Zo passeert men de Oude Hazegraskreek, voorheen een zijarm van de vroegere Zwinmond. De wandeling eindigt bij de putten van de Nieuwe Vrede. Een interessante periode is die van juli tot begin september. De planten op de dijken staan dan het mooist in bloei en in de weiden en kreken boeien broedvogels en doortrekkende steltlopers. Tijdens de winter een goeie stek voor pleisterende ganzen.

9 De binnenduintrand van Knokke-Het Zoute

De overgang van duin en polder wordt gekenmerkt door de vele kleine landschapselementen. De geschiedenis van het landschap speelt hier een voorname rol. Dijken werden aangelegd en daarvoor werd er gegraven, wat dan weer voor nieuwe niveaoverschillen zorgde, het oprukkende duinzand werd vastgelegd met struwelen en bosjes, het vee werd door heggen (meestal struiken met veel dorens: meidoorn, sleedoorn) binnen de wei gehouden, poeltjes zorgden voor het drinkwater voor de dieren en ga zo maar door. Dit afwisselend landschap is een van de weinige plaatsen waar de boomkikker leeft. Een

wandeling toont je het typische van duin en polder en de verweving van beide. De aanrader is een avondwandeling in mei, juni of de eerste helft van juli waarop je de unieke geluiden van boomkikker, nachtegaal, steenuil en andere nachtdieren kan horen.

10 Duingebied Park 58

Een gebied in beheer van Natuurpunt en dat niet zonder reden. In 'Park 58' tref je een duinflora aan die aan de Oostkust nagenoeg volledig verdwenen is. Je krijgt een boeiende uitleg over het hoe en waarom van het beheer van deze oude kalkrijke duintjes. In het najaar kan je meewerken bij het maaibeheer.

11 De Kleiputten van Heist

Een Vlaams natuurreserveaat bestaande uit oude kleiputten, rietmoeras, vochtige en zilte weilanden. In bepaalde polders bleef het zout aanwezig, vandaar de 'zilte' weiden. Het uitgraven van klei zorgde voor een patroon van putten en plassen. De ondiepe plassen groeiden weer dicht met riet. Zo ontstond er een zeer gevarieerd nat gebied. De Shetlandpony's die er grazen, zorgen mee voor het beheer. Een kijkhut laat je toe om zonder te storen vele vogelsoorten te observeren. Je vindt er ook de folder over het gebied. Dit zeldzame biotoop laat je kennis maken met weinig bekende vogels zoals de waterral of de blauwborst. Aanrader: vroegemorgenwandeling of avondwandeling tijdens het voorjaar.

12 De Baai van Heist

Het Vlaams natuurreserveaat 'De Baai van Heist' is het enige strandreservaat aan onze kust. Bij de aanleg van de lange strekdammen in zee voor de uitbouw van de Zeebrugse haven vormde zich steeds meer strand langsheen die dammen. Eigenlijk ontstond er langzaam een nieuw slik en schorregebied. Planten en vogels kwamen er zich spontaan vestigen. De uitzonderlijke waarde van het gebied zorgde ervoor dat het de status kreeg van Vlaams natuurreserveaat. Tijdens het broedseizoen van 1 april tot 1 augustus blijft het reservaat grotendeels ontoegankelijk, enkel onder begeleiding van een gids van Natuurpunt vzw of AMINAL kan je een deel ervan bezoeken. Een kijkhut biedt de mogelijkheid om ongezien de vogels te observeren. Het hele jaar door kun je er genieten van een unieke natuur en dat lees je ook in de folder die bij de ingang van het reservaat beschikbaar is.

13 De 'Sashul'

Ook dit is een Vlaams natuurreserveaat en het ligt op wandelafstand van de 'Kleiputten' en de 'Baai van Heist'. In de jaren zeventig werden hier verschillende weiden met zand uit zee 'opgespoten', zoals dat heet. Normaal werden deze terreinen verder ingericht om er industrie te vestigen. Het gebied de 'Sashul' ontstond die dans en werd later ingericht als natuurreserveaat. Het voorkomen van wilde orchideeën en de vele watervogels waren daar niet vreemd aan. Net als in de naburige kleiputten zijn het de Shetlandpony's die instaan voor het graasbeheer. Ook hier vind je meer informatie in een mooie folder.

14 St.-Donaaspolder

Dit natuurreserveaat van Natuurpunt vzw is een weidegebied met poelen en kreken. Het ligt langs de historische Cantelmolinie. Het buitengebied en zeker de polder is gekneed en gevormd door menselijke ingrepen. Dijken als verdediging tegen het water zijn heel zichtbaar in het landschap, maar ook verdediging tegen 'de vijand' liet duidelijke sporen na. De variatie die dit na eeuwen met zich brengt, zorgt voor belangrijke natuurwaarden. Tijdens de winter zie je hier verschillende soorten wilde ganzen. De weiden met sloten en rietkraagjes herbergen een keur aan weidebroedvogels en watervogels. Vanwege de kwetsbaarheid van het gebied enkel toegankelijk met een gids van Natuurpunt vzw Knokke-Heist.

15 Hazegras wandelpad – 5,5 km

Op de Hazegras wandeling worden de binnenduinen van het Zoute en de achterliggende polders van Knokke-Heist verkend. Uitgangspunt van de wandeling is het gehucht de 'Oosthoek'. Op onverharde wegen worden eerst de Nieuwe en Oude Hazegraspolder aangedaan. Via de Kalfsmolen langs de Graaf Jansdijk wordt vervolgens naar het Blinckaertduin (18m) met het aansluitende Koningsbos gestapt. Rustige wegen leiden de wandelaar naar zijn uitgangspunt terug.
Vertrekpunt: Oosthoekplein in Knokke-Heist

3. Natuurwandelingen Sincfal

16 Strand

Op het strand vind je meer dan je vaak zou vermoeden. Aanspoelsels van op een schip, een schelp van een inktvis, duizenden schelpjes in ongelooflijk veel kleuren en vormen. Een ervaren gids van gidsenkring Sincfal neemt je mee op een boeiende strandwandeling. Ook de duinen, de haven en de windmolenproblematiek komen uitgebreid aan bod in het verhaal.

17 Garnalen

Wil je je verdiepen in de visserij en kennis maken met monumenten en bezienswaardigheden die aan het visserijkarakter van onze badplaats herinneren? Een gediplomeerde gids zal je anderhalf uur lang rondleiden dwars door Heist om te eindigen met een bezoek aan het Visserijmuseum Sincfala. Je kan een vierkleurenbrochure met uitleg en routebeschrijving verkrijgen tegen supplement. Vraag dit bij je reservatie.

18 Bos

Iedereen kent ongetwijfeld onze Siska's rond het Oosthoekplein. Maar wist je ook dat daarachter een heus bos verscholen ligt? Het Koningsbos vormt de basis van deze natuurwandeling in het duinengebied. Je maakt er kennis met een grote variatie aan bomen. Je wandelt verder langs de rand van de golf en ontdekt zo ook het landschap rond het bos.

Schelpen zijn wel de bekendste aller dieren op het strand. Al vergeten we wel eens dat het dieren waren.
(foto Christine Denorme)

1.11 Duinpieper

Duinpieper
 Natuur beleven op het strand en in de duinen met het hele gezin!

Zin om het strand en de duinen op een actieve manier te beleven? Dan is de Duinpieper iets voor jou! Een handig rugzakje met leuke opdrachten en doe-materialen rond strand en duinen zorgt ervoor dat je je bezoek aan de kust niet snel vergeet. Je leert 'jabbertalken', zand kneden en vormen en je doet de Vlinder-fit-o-meter. Je ontdekt de pracht van de zebrarups en je neemt een vitaminekuur met duindoorn. Met behulp van een determinatiekaart leer je op een zeer eenvoudige manier de meest voorkomende schelpen en aanspoelsels van de Belgische kust kennen.

Met de verrekijker kun je vogels van dichterbij bekijken en met de potloep of de opzetloep zie je de kleinste diertjes of plantjes heel wat groter.

De Duinpieper is uitermate geschikt voor de hele familie en kan het hele jaar door gebruikt worden.

De Duinpieper is niet duur. Je leent hem gratis in verschillende uitleenpunten langs de kust. Er wordt wél een waarborg gevraagd.

Uitleenpunten:

Naam

Openingstijden

VW Blankenberge

Leopold III-plein - 8370 Blankenberge - T. 050 41 22 27

dagelijks juli en augustus: 9 – 19 uur
 anders: 9 – 12 uur / 13.30 – 17.15 uur

Toerisme Bredene

Kapelstraat 70 - 8450 Bredene - T. 059 32 09 09

dagelijks juli – aug.: 9 - 12.30 uur / 14 - 19 uur
 april-mei-juni-sept.: 10 - 12 uur / 14 - 16 uur,
 niet op zondagnamiddag oktober tot maart:
 weekdays: 8 - 12.15 uur / 13.30 - 17 uur

Info De Haan

Gemeentehuis - 8420 De Haan - T. 059 24 21 35

juli – augustus: dagelijks: 9 – 18 uur
 sept. – okt.: 10 – 12 uur / 14 – 17 uur
 nov. – dec.: tijdens werkdagen

Info Wenduine tramstation

Leopold II-laan - 8420 De Haan - T. 059 41 24 69

juli – augustus: 9.30 – 18 uur
 april - sept.: 10 – 12 uur / 14 – 17 uur
 okt. t.e.m. herfstvakantie: 10 – 12 uur
 kerstvakantie: 10 – 12 uur

Info Vosseslag

Dagelijks: juli – augustus: 10 – 12 uur / 14–
 Driftweg 137 - 8420 De Haan -
 T 059 23 44 38, 17 uur

Bezoekerscentrum De Nachtegaal

juli en augustus: dagelijks van 10 tot 18 uur
 Olmendreef 2 - 8660 De Panne -
 T 058 42 21 51

Toeristische dienst

De Panne - Zeelaan 21 - 8660 De Panne - T. 058 42 18 18

Schuilhavenlaan (ingang Westhoekreservaat)

8660 De Panne - T. 058 41 41 87

maandag tot zaterdag: 9 – 12 uur / 13 – 18 uur
 Juli en augustus: dagelijks van 10 – 12 uur /
 14 – 17 uur

Bezoekerscentrum Het Zwin

Graaf Leon Lippensdreef 8 - 8300 Knokke-Heist

T. 050 60 70 86

dagelijks: 10 – 18 uur
 gesloten op woensdag van november
 t.e.m. maart en op 25 december

Heemkundig museum Sincfala Pannenstraat 140 - 8300 Knokke-Heist - T. 050 63 08 72	dagelijks van 10-12 uur / 14-17.30 uur gesloten op 25 en 26 december en 1 en 2 januari
Bezoekerscentrum De Doornpanne Doornpanne 2 - 8670 Koksijde - T. 058 53 38 33	maandag t.e.m. zaterdag: 10 – 12 uur / 14 – 16 uur
Dienst voor Toerisme, oud-casino Zeelaan - 8670 Koksijde-bad - T. 058 21 29 10	1 april – 30 september: 10 – 12 uur / 14 – 18 uur 1 oktober – 30 maart: 9.30 – 12 uur / 13.30 –17.30 uur
Dienst voor Toerisme* Dr. Joseph Casselaan 4-6-8 - 8430 Middelkerke T. 059 30 03 68	
Dienst voor Toerisme Hendrikaplein 11 - 8620 Nieuwpoort - T. 058 23 39 23	1 nov. – 31 maart: 10 – 12.30 uur / 14 – 16.30 uur 1 april - 30 juni: 9.30 – 12.30 uur / 14 – 17 uur 1 juli – 31 augustus: 9.30 – 18 uur 1 september – 31 oktober: 9.30 – 12.30 uur / 14 – 17 uur
IC-camping vzw Tijdens Brugsesteenweg 49 - 8620 Nieuwpoort - T. 058 23 60 37	schoolvakanties: 8 – 21 uur Buiten schoolvakanties: 8.45 – 17.30 uur
Kinderboerderij De Lenspolder Elfjuliwijk 11 - 8620 Nieuwpoort - T. 058 23 69 86	1/4 – 15/9: werkdagen: 10 – 19 uur weekend /feestdagen: 9 – 18 uur 16/9 – 31/3: werkdagen: 10 – 12 uur / 13 – 17 uur weekend/feestd.: 10 - 12 uur / 13.30 –17 uur
Dienst voor Toerisme Leopold II-laan 2 - 8670 Oostduinkerke-dorp T. 058 53 21 21	1 juli – 31 augustus: werkdagen - 8 – 12 uur/ 13.30 – 16 uur 1 september – 30 juni: werkdagen - 8 – 12 uur / 13.15 – 17 uur
Dienst voor Toerisme Albert I-laan 78 a - 8670 Oostduinkerke-bad T. 058 51 13 89	1 april – 30 september + schoolvakanties: 10 – 12 uur / 14 – 18 uur
Horizon Educatief Fortstraat 128 - 8400 Oostende - T. 059 32 21 83	maandag tot vrijdag: 9 - 12 uur / 13 - 17 uur zaterdag en zondag: 14 – 16 uur
Provinciedomein Raversijde Nieuwpoortsesteenweg 636 - 8400 Oostende T. 059 70 22 85	1 april – 11 november: dagelijks van 14 – 17 uur juli en augustus: dagelijks van 10.30 – 18 uur
Toerisme Oostende Monacoplein 1 - 8400 Oostende - T. 059 70 11 99	Dagelijks van 10 – 17 uur Gesloten op 25/12 en 1/1
Dienst voor Toerisme Koninklijke Baan 330 - 8670 Sint-Idesbald - T. 058 51 39 99	1 april – 30 september + schoolvakanties: 10 – 12 uur / 14 – 18 uur
Dienst voor Toerisme Distellaan 44 - 8434 Westende - T. 059 30 20 85	weekdagen: 9 - 12uur / 13.30 - 17 uur zaterdag: 10 - 12 uur / 14 - 17 uur Zomer: doorlopend Zondag: 10 - 12 uur
Toerisme Brugge Zeedijk, 8380 Zeebrugge, T.050 54 50 42	Paas- en Pinksterweekend Juli-augustus 10 - 13.15 uur en 14 - 18 uur

Tips bij wandelen

- * Rust iedere twee uur. Het moet niet lang zijn. 10 minuten kan al genoeg zijn.
- * Drink veel. Vooral als het warm is, is drinken erg belangrijk. Als je dorst krijgt is het eigenlijk al te laat. Drink trouwens geen koolzuur of alcohol houdende dranken.
- * Kies voor een goed paar schoenen en denk aan de juiste sokken (badstofsokken) met de naden en badstof naar buiten.
- * Bedenk dat je niet met een snelheidssport bezig bent. Als je je tijd neemt kun je langs het gehele parkoers volop van de sfeer genieten. Snelwandelaars passeren overal te vroeg en missen daardoor veel.
- * Neem steeds regenkledij mee. De zon schijnt jammer genoeg niet altijd.

**Ontdek de duinen en
het strand, samen met je gezin,
alleen of met twee...
met 'Duinpieper',
een leuk beleevingspakket**